

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID DE PRINS DER NEDERLANDEN

" GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN
HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ "

KONINGIN WILHELMINA "

mei 1979.
Eerste jaargang nr. 2

ERE-VOORZITTER

Mr. H.P. Lindhorst Homan
Groteweg 123
Wapenveld
Tel. 05206 - 8748

ORGANISATIE

VOORZITTER

Dr. M.S. Kamminga
Wilhelminalaan 3
Wassenaar
Tel. 01751 - 79712

SECRETARIS

Mr. H.I. Borel Rinkes
Hanedoestraat 57
Den Haag
Tel. 070 - 240447

PENNINGMEESTER

Fred. M. Beukers
Vredenhofweg 56
Rotterdam
Tel. 010 - 129922

SOCIALE AANGELEGENHEDEN

S.G. Timmers Verhoeven
Hart Nibbrigkade 71
Den Haag
Tel. 070 - 281827

REDACTIE : G.A. den Ouden
S.M. Hugo van Gijnweg 125
Dordrecht
Tel. 078 - 170398

Het volgende nummer verschijnt in de maand september 1979.
Gaarne de hiervoor bestemde copy inzenden voor 15 juli 1979.

VAN DE NIEUWE PENNINGMEESTER

Noodzakelijkerwijs vervelende lektuur. Kille cijfers ? Neen ! Wel het op prijs stellen van een ordelijk geldverkeer.

Wij hebben tegenwoordig een giro- en een bankrekening. Beide luiden ten name van de Stichting Genootschap Engelandvaarders te Rotterdam. Het gironummer is : 359500; het bankrekening nummer is : 54.55.46.826, A.B.N. Gerdesiaweg te Rotterdam.

Door de goede zorgen van mijn voorganger, zijn onlangs acceptgirokaarten vervaardigd waarop aan de achterzijde voorgedrukt, een invullijstje om aan te duiden wat de bedoeling is van de overmaking of storting. Dus voortaan aankruisen wat wordt verlangd. Deze kaarten zullen gebruikt worden bij reünies en de oproep voor bijdragen omstreeks de jaarwisseling.

Velen hebben op hun, in de afgelopen maanden ingevulde girokaarten (nog niet van bovengenoemde gemakken voorzien) aangeduid welke bestemmingen het bedrag, of delen daarvan, gegeven moesten worden. Er waren er ook (méér dan honderd), die een bedrag overmaakten zonder vermelding van de bestemmingen. Dit gaf voor de overigens zéér geslaagde bijeenkomst te Delft, organisatorisch nogal wat problemen. Engelandvaarders, die de bijdragen "bedoelden" voor deelname aan Delft maar zulks verzuimden te vermelden, kregen géén toegangkaart toegezonden en hingen derhalve aan de telefoon. De één begripvoller voor des penningmeesters moeilijkheden dan de ander !

Het is nu eenmaal storend wanneer de organiserenden van te voren niet exact weten hoeveel deelnemers er verwacht kunnen worden en of men wel of niet betaald heeft.

Vandaar ons besluit om in het vervolg aanmelding voor evenementen uitsluitend te doen geschieden via giro- of bankoverschrijvingen. Doen we dit niet, dan blijft het bestuur zitten met de stroppen veroorzaakt door "gegokte" aantallen deelnemers aan maaltijden, die toch betaald moeten worden. Of met ontevreden deelnemers, omdat er niet genoeg te eten was

Een ander penningmeester-probleem is dat van Eurocheques en betaalcheques die niet rechtstreeks aan mij ter hand zijn gesteld, maar aan anderen verstrekt, weliswaar op naam van ons genootschap, bij een bankkantoor ingeleverd zijnde de naam van degene die de betaling wilde verrichten verliest, en de betrokkene niet meer op te sporen blijkt te zijn. In de afgelopen maanden heb ik zo enkele honderden guldens ontvangen van Engelandvaarders, wier namen echter onbekend zullen blijven. De bank kan het ook niet meer nagaan, zo werd mij van A.B.N.-zijde verteld.

De in de vorige "SCHAKEL" toegezegde tegels van Makkumer aardewerk, zijn ondertussen enige dagen vóór Delft gearriveerd. Enige exemplaren waren in Delft aanwezig, en de eersten daarvan zijn aan H.M. de Koningin en Z.K.H. Prins Bernhard overhandigd.

De geschiedenis van deze tegels, door de goede zorgen van onze Ere-Voorzitter, Harry Linthorst Homan, en mijn voorganger Cook Sluyter vervaardigd, vindt U waarschijnlijk elders in dit nummer van de "SCHAKEL". Binnenkort zal met de verzending van de bestelde tegels een aanvang worden gemaakt. Wellicht is zulks reeds geschied. U weet het, f 35,-- overmaken op bank- of gironummer, naam en verzendadres vermelden.

Clementie vraag ik voor de vertraging ontstaan bij de verzending van de verguld zilveren insignes. Ik ben uitverkocht en de levertijd van de onlangs geplaatste bestelling is 7 weken vanaf 20 april. Uw bestellingen zullen dus in de loop van de zomer worden uitgevoerd.

Het hoofdstuk correspondentie-, c.q. kerst-, c.q. nieuwjaarskaarten, heeft ook enige moeilijkheden ontmoet. Wij zijn er nu uit. De uitvoering is (voor degenen die in Delft zijn geweest begrijpelijk), zoals het in de Kerk verstrekte programma, maar dan aan de binnenzijde blanco, met een dubbel blanco inlegvel erin. Ze worden aan Engelandvaarders ter beschikking gesteld, inclusief de bijbehorende enveloppen en in aantallen vanaf 10 stuks of veelvoud van 10. Kosten : per giro of per bank voor bestellingen over te maken :

10 stuks f 5,50

100 stuks f 50,--

boven de 100 stuks, per 10 stuks méér f 5,--

Voor Nederland en België franco huis

Voor het verdere buitenland verhoogd met verzendkosten.

Last but not least : ons adressenbestand.

Dat blijkt niet meer up to date te zijn. Op vele giro-overschrijvingen waren gewijzigde adressen aangegeven, waarvoor onze dank. Of we vóór de verzending van deze "SCHAKEL" de zaak al hebben bijgewerkt, is twijfelachtig, maar we doen ons best. Als het nog niet helemaal goed blijkt te zijn, dan onze welgemeende verontschuldiging.

Tenslotte heel veel dank voor al Uw bijdragen, grote en kleine, met en zonder bestemmingsvermelding. Het is hartverwarmend daaruit een sterke lotsverbondenheid van Engelandvaarders te mogen constateren.

FRED M. BEUKERS
Penningmeester.

• • • • •

MUTATIES

Onbestelbaar retour:

Gen.-Majoor der Fuseliers b.d., Th.J. van Besouw - Wordenseweg 37, Velddriel
I. Cohen - Hereweg 242, Meeden
J.H. Hommes - 5 Creskeld Gardens, Bramhope near Leeds, Yorkshire, Engeland
E. Moddemeyer - Frankenstraat 15, 's-Gravenhage
L. Rutten - Dr. Poelmanstraat 24, Venray
H. Siedenburger - Dr. de Visserlaan 24, Amstelveen
Mr. Eric Schiff - Palos Verdes Estates, Paseo Del Mar 2125, California 90274
U.S.A.

Adreswijziging:

E.E. Daniels - Floralaan 32, 2510 Mortsels, België
F. Dekker - Bohemen 51, 3831 ER Leusden (L)
J. Linzel - Firlands Shrone, Glen Gariff, Ierland
L.G. Mulholland - 1964 Sandover Crescent, Sydney B.C. V8L 1A1, Australië

A.A.M. van Rijsewijk - Beverweg 36, 4817 LM Breda
 P. Smits - Kerkepad 5, 8412 TG Hoornsterzwaag
 F. Stokvis - van der Houvenstraat 59, Den Haag
 H.M. van Walt van Praag - Queens Court, CT21 4JR, Lympe, Kent, Engeland
 J. Zwalf - Consul-General of the Netherlands, 2200 South Post Oak
 Road, Suite 610, Houston Texas 77056, U.S.A.
 Mr. K.G.P. Michiels - 64 Richmond Street, College Park, South Australia
 5069, Australië

Schrappen

Touw-Reyers, Mevr. J.S.C. - ~~Hugo-de-Grootstraat 5, Den Haag~~

Toevoegen

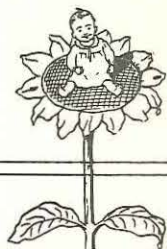
Stokvis-Reyers, Mevr. J.S.C. - van der Houvenstraat 59, Den Haag
 (m.i.v. 15-2-1979).

Overleden

H. Elfrink - c/o Henry Elfrink Automotive, p.o. box 20367, Los Angeles,
 California 90006, U.S.A.

WIJ STELLEN U VOOR

BRUNITA JOSEPHA MULDER - GEMMEKE
 Ridder 4e klasse der Militaire Willemsorde
 Geboren te Amsterdam 3 juni 1922

HET ZAL JE KIND MAAR ZIJN I

Wij schrijven april 1978.

Els Damkat, nauwelijks 18 jaar oud. Oude, vieze spijkerbroek met rafels aan de pijpen en wit gebleekte plekken aan de voorkand. Een shirt van onbestemde kleur en kwaliteit. Een b.h. is een verafschuwd kledingstuk.

He typische straatbeeld van deze tijd.

Els Damkat heeft de wijsheid in pacht. Heeft over alle problemen een eigen mening, althans dat denkt ze. Want die mening is niet zo moeilijk terug te brengen tot haar vrienden en vriendinnen. En dan allemaal gelijk gekleurd. Discipline ? kom nou ! Voor Els de ergste vloek die bestaat. Natuurlijk heeft Els van Dalen een vader en een moeder, maar die laat ze links liggen. Je kunt met die mensen niet praten. Ze begrijpen je niet en hebben van die ouderwetse ideeën, dus is Els het huis uitgetrokken en leeft samen met een vriendje in een gekraakt "onbewoonbaar verklaard" pandje. Hij was wel niet precies haar smaak, maar wat maakt dat eigenlijk uit. Een week later zat ze al weer op een ander hok.

Of Els werk heeft ? Nee, ze leeft van de bijstand. Kun je eigenlijk niet van rondkomen. Wil Els wel een baantje ? Misschien, maar dan wel iets dat zin heeft. In de sociale sector of zo, want om een slaaf van deze consumptiemaatschappij te worden, nee daar voelt ze niets voor. Te gek eigenlijk dat je niet betaald krijgt voor die protest-optochten. Je helpt toch mee om de rotzooi te veranderen.

We schrijven een jaar later.

Els heeft nu een vaste bink. Ze moet toch leven en nu met dat kind op komst gaat ze misschien wel een ontwenningsskuur volgen. Een week geleden is Els gevonden. In de steek gelaten en verloederd. Een "overdose". Op haar begrafenis was niemand aanwezig, behalve een oude man en vrouw, nette mensen wel, waarschijnlijk haar vader en moeder. Zielig eigenlijk, maar ja, ze begrepen dat kind niet, nu nog niet.

HET ZAL JE KIND MAAR ZIJN II

Wij schrijven mei 1940

Nederland wordt onverwacht en zonder reden aangevallen. De Duitse oorlogsmachine is zo goed geolied dat de hele affaire in 4 dagen bekeken is. Veel mensen waren verward - bedroefd - verslagen - teleurgesteld - kwaad. Gewoon erg kwaad.

Vrij spoedig hernam het leven zijn loop en gingen de meesten door met wat ze aan het doen waren. Maar bij sommigen bleef de boosheid bestaan. Zich neerleggen bij de toestand ? Geen denken aan. Die moffen waren hier ongevraagd en moesten er zo gauw mogelijk weer uit. En als dat niet ging of voorlopig nog niet mogelijk was, dan waren er manieren om ze te laten weten dat ze bij de Nederlanders een slecht beurt hadden gemaakt. Tot de mensen die het allemaal niet pikten, behoorde een jong meisje - Josje Gemmeke - nauwelijks 18 jaar, met een goede achtergrond, opvoeding en ontwikkeling. Maar wel verschrikkelijk kwaad. En wat doe je dan met zo'n boosheid. Je gaat zoeken naar gelijkgestemden en dan is het praten en discussieren. Al gauw begint het duidelijk te worden dat met praten niets wordt bereikt en dat je nou wel mooi boos mocht zijn, maar dat de bezetter zich daarvan weinig aantrekt en ook de Nederlanders hun gangetje zullen blijven gaan. Dus teruggevallen op de oude beproefde methode van het woord. Drukken via de geijkte kanalen is te ris- kant want te veel mensen weten er dan van en dat protesteren tegen de vijand een bepaald risico gaf, werd al snel gerealiseerd. Dan maar proberen in het geheim. En waar een wil is, is een weg.

Vrij snel was toen de verspreiding van een "verzets"krant "Je Maintien-drai" een feit. Dit klinkt nu wel gemakkelijk, maar was het zeker niet. Er moest van alles en nog wat worden "georganiseerd", papier - inkt - stencils - een machine en een plaats van handeling. Dat werd allemaal soepel geregeld, indien tenminste valse sleutels van het Vredespaleis, het verkrijgen van copy en de verspreiding van een "opstand"-krantje "soepel regelen" mag worden genoemd. Om nog maar niet te spreken van de acquisitie van materialen die dikwijls uit eigen zak moesten worden bekostigd. Leefijdsgenootjes gingen uit en probeerden nog wat vreugde te beleven. Maar ja, wat doe je als je kwaad bent.

Van het één komt het ander en al spoedig volgden sabotage-spionage-wapen- vervoer en wat nog meer. Josje Gemmeke kon geen Josje Gemmeke meer blijven en werd omgedoopt in Els van Dalen. Dat was veiliger voor

haar en voor haar familie en vrienden want het duurde niet al te lang voordat de bezetter, die lastige, ontevreden-boze Nederlanders ging opsporen en wanneer gepakt, ging uitroeien.

Een zwervend bestaan voor een meisje van rond de twintig. Nu eens hier, dan weer daar ondergedoken bij vrienden of bij volkomen vreemden. En vader en moeder mochten niets weten.

Boze Els, behalve voor haar kamraden, toch al min of meer een buitenbeentje, gevaar verwachten; waar anderen het niet zagen, wist te overleven en haalde het eind van de oorlog. In tegenstelling tot vele anderen. Els van Dalen werd weer Jos Gemmeke,

"Na van Brussel naar Engeland te zijn doorgezonden en na daar als zelfstandige agente te zijn opgeleid, is zij begin maart 1945 met een geheime opdracht in bezet Nederland geparachuteerd en is zij niettegenstaande bij het landen opgelopen vrij belangrijk letsel, onmiddellijk na de landing behulpzaam geweest bij het vervoer der tegelijk met haar afgeworpen wapenen".

Voor deze en andere daden werd Jos Gemmeke op 8 juli 1950 benoemd tot Ridder 4e klasse der Militaire Willemsorde.

Zij is gehuwd met Generaal-Vlieger Joop Mulder, Ridder M.W.O. enz.

Jos Mulder-Gemmeke is nu een 56-jarige, goed-ogende, typisch Hollandse vrouw. Met een open oog (economisch-sociaal-politiek) voor de toestanden waarin we leven. Haar zin voor werkelijkheid heeft haar oordeel wat verzacht, maar in het diepst van haar wezen is ze nu nog steeds (of opnieuw) boos. Boos en verdrietig over de "toestanden" van nu, die zij zo graag anders had gezien. Geen neurose of verbittering, maar een eerlijk oprecht verdriet om alles wat eens bereikbaar leek, maar geen werkelijkheid werd. Ondanks alles een vrouw die nog van het leven geniet en die een beschadigde rug afdoet met een "vervelende rug". Een vrouw die nu nog zegt, alles, indien nodig, opnieuw te zullen doen. Elsje Damkat zou Els van Dalen (Jos) nooit hebben begrepen.

DELFT 6 APRIL 1979

Een belangrijke dag voor de Engelandvaarders en voor het Genootschap in het bijzonder. Want vandaag wordt in de Grote Kerk, de rustplaats der Oranjes, de gedenkplaat aan Wilhelmina onthuld.

Het bestuur heeft e.e.a. uitstekend geregeld en voor tijdige toezending van parkeer- en deelnemerskaarten gezorgd. Bij het betreden van de kerk wordt eenieder aan de hand van lijsten gecontroleerd, waarna in de ontvangstruimte koffie wordt geserveerd.

Even na 9 uur arriveren het bestuur en de Ere-Voorzitter. Een aantal orde-commissarissen is dan al aanwezig. Tot aan de tijd van aankomst van H.M. de Koningin en Z.K.H. de Prins der Nederlanden met hun gevolg, druppelen de gasten en de leden van het Genootschap naar binnen. In de ontvangstruimte en de zijbeuken van de kerk worden oude vrienden druk begroet en met nieuwe vrienden wordt kennisgemaakt.

Onder de officiële gasten noteren wij de Vice-Admiraal H.L. van Beek, de Lt.-Generaal U.G. Geschiere en de Generaal-Majoor A.G. Romeyn. Ook Burgemeester en Wethouders van Delft en de Kerkvoogdij ontbreken niet. Onder de plm. 150 leden merken we enige dragers van het Ridderkruis der Militaire Willemsorde.

Precies 10.40 uur arriveren de Koningin en de Prins met hun gevolg. Twee klaroenblazers van het Korps Mariniers blazen een fanfare.

Wanneer de Hoge Gasten gezeten zijn, spreekt Voorzitter Kamminga de navolgende rede uit:

Majesteit - Koninklijke Hoogheid - Mijnheer de Commissaris - Mevrouw de Burgemeester - Vertegenwoordigers van het Kerkbestuur - Excellenties en bijzondere gasten - Beste Vrienden,

Toen Koningin Wilhelmina op 8 december 1962 in deze kerk ten grave werd gedragen, hebben velen van ons, haar op haar laatste gang vergezeld. Wij zijn dankbaar, dat wij vandaag in Uw aller aanwezigheid, deze bijeenkomst, gewijd aan haar nagedachtenis, mogen bijwonen. De Engelandvaarders hebben het voorrecht, Koningin Wilhelmina, in een bewogen periode van hun leven, van nabij te leren kennen. Voor velen onzer, die na een enerverende tocht, waarbij gevaren, ontberingen en teleurstellingen niet hadden ontbroken, in Engeland waren aangekomen, vormde zij een steun en toeverlaat. Haar initiatief, tot stichting van een tehuis voor Engelandvaarders, zo passend "Oranjarahen" genoemd, en waarin zij zelf regelmatig vertoefde, zullen wij nimmer vergeten. Hierin immers bracht zij tot uitdrukking, haar waarachtig moederlijk gevoel, voor de meestal jonge vaderlanders, die zonder uitdrukkelijk bevel, maar uit vrije wil en op eigen initiatief de weg naar de vrijheid hadden gevonden.

Van haar zijn de onvergetelijke woorden, gericht tot de Engelandvaarders: "Gij zijt de schakel, tussen hen die thuisbleven, en mij".

De bijzondere band die toen is gesmeed, en welke in deze woorden zo treffend tot uitdrukking is gebracht, is ook later blijven bestaan, en daarvan zijn wij ons vandaag meer dan ooit bewust.

Majesteit, Koninklijke Hoogheid, wij zijn erkentelijk, dat U vandaag in ons midden hebt willen zijn, en dat U zich bereid verklaard hebt, aanstonds de plaquette te onthullen, ter nagedachtenis van Uw en onze moeder.

Het gemengd koor "Die Delftsche Sanghers" onder directie van René Fons en ondersteund door het kerkorgel bespeeld door Jan J. v.d. Berg, zingt dan een compositie van John Stainer "The appeal of the Crucified".

Ds. J.P. Tuininga, Em. Predikant van de Nederlandse Kerk Austin Friars te London houdt dan zijn Herdenkingstoespraak die besloten wordt door het gezamenlijk bidden van het "Onze Vader".
Wij laten deze toespraak gaarne in extenso volgen.

Majesteit, Koninklijke Hoogheid, Dames en Heren,

Herinnering is even stilstaan en achteruit zien. Feiten en gebeurtenissen doemen dan weer op uit de mist van het verleden en vragen opnieuw onze aandacht.

Hebben wij er met ons leven een antwoord op gegeven, waarin zij zijn opgelost of doen zij nog pijn en merken wij dat zij sterker zijn gebleven dan onze innerlijke kracht?

Het is natuurlijk gewoon dat wij, wat is gebeurd in ons eigen geheugen ordenen.

U kunt Uzelf zelfs nu nog terugvinden op Uw weg naar Engeland, U voelt nu nog de spanning van toen of het zou lukken of niet, U ziet Uzelf weer bij de noodzakelijke veiligheidsstest en voor Uw geest komt opnieuw de gestalte van Haar, om wie wij hier zijn, wijlen Koningin Wilhelmina, toen ondanks ballingschap nog in volle werkzaamheid en waardigheid.

Maar ook is daar weer het gevoel dat U op Uzelf werd teruggeroepen met ergens het verlangen naar het vaderland en thuis en het woord van de psalmist, die net als U in ballingschap moest zijn, werd werkelijkheid voor U: "Als ik U vergete, o Jerusalem, zo vergete mij mijn rechterhand zichzelf".

Dit alles en nog veel meer dan ik bij machte ben om te zeggen, komt boven en er is veel wat U nu met een glimlach tegemoet kunt treden. U was veel jonger en kon de feiten gemakkelijker verwerken. Ook al omdat U wist, dat het oorlog was en gebeurtenissen noodzakelijk waren of leken. Misschien ook, omdat U wars van schijngevoeligheden toch de innerlijke zekerheid had, dat geweld nimmer het laatste woord heeft en vrede dank zij onze inspanning zou volgen.

Maar tegelijk ervaart U al terugkijkend dat het leven over, door en met U is verder gegaan en ook Uzelf bent veranderd. Misschien zou U nog hetzelfde kunnen en willen doen, zo dit noodzakelijk was, maar Uw motivatie is anders geworden.

U bent meer verstild en mogelijk minder spontaan en als U terugziet, zoals vandaag, grijpen teleurstelling en onvoldaanheid toe. Er is zoveel veranderd, waar U geen weg mee weet, anders geworden dan wat wij allen in onze beste ogenblikken hadden gedacht en voorbereid. Er is veel waar U geen antwoord op hebt, maar één ding blijft hetzelfde. Ondanks dwingend omstandigheden deed U toen Uw keus zelfstandig en ook nu wordt dit van ons allen als mens verwacht.

Geschiedenis wordt niet gemaakt door massa's, maar door de enkelingen, nimmer door het grote aantal willekeurige personen, maar door persoonlijkheden.

En persoonlijkheden blijven nooit bij het terugkijken en het verleden staan - zij zijn zich op wat voor wijze ook uitgedrukt, bewust, dat Gods vinger op hen wijst en op de wegwijzers van het leven altijd maar één richting staat aangegeven: die naar de toekomst.

Op ons, stuk voor stuk, komt het aan op weg naar dat wat komen gaat. Wij weten, dat de Moeder der Engelandvaarders zich dit altijd bewust is geweest.

Daardoor is de plaquette, hier in de kerk vlakbij haar laatste rustplaats niet enkel een uiting van Uw dankbaarheid voor wat zij is geweest, maar een teken van de innerlijke waarde, de kracht en de moed van iedere persoonlijkheid.

Twee andere plaquettes zijn door U geplaatst met dezelfde woorden erop. Eén onder het grote raam in de Nederlandse Kerk, Austin Friars, dat de figuur van H.M. Wilhelmina weergeeft temidden van het oorlogsgebeuren, de tweede hangt in de kapel van het ereveld van Loenen. Bij beide plechtigheden heb ik mogen spreken. Deze plaquette zal de laatste zijn. Alle drie op die plaatsen zinvol. London, de herinnering aan de activiteit van haar en allen in de moeilijkste jaren, die Nederlanders hebben moeten meemaken in de laatste eeuw, Loenen als een eerbiedig staan naast hen, die niet meer terugkwamen, en deze als een laatste groet en tegelijkertijd een gelofte.

Een groet aan haar, zoals ze was. Symbool van Nederlandse eenheid (ondanks verschillen), van vrijheid en stoerheid, van eenvoud, kracht en geloof.

Dat betekent eenzaamheid, want wie leiding geeft, wie een persoonlijkheid is, staat temidden der velen eenzaam. Misschien wel juist door de velen, juist door het werk en de omgang. Maar toch, zo zegt zijzelf, is een mens niet alleen. Het is als met de tempel in Jerusalem. Ieder mens kent de voorhof, waar hij omgaat met velen, en ook het Heilige waar enkelen, vertrouwden met ons verkeren. Maar dan is er het Heilige der Heiligen. Daar kwam alleen de Hogepriester, daar komt de mens in zijn alleen-zijn.

Maar daar staat hij voor God en weet dat hij niet alleen is. Zo voelde zich onze leidsvrouw van toen, zo kan ieder mens zich voelen. Overtuigd deel uit te maken van het Grote Plan waar God mee bezig is, verkondigd in Jezus Christus. En dit Plan gaat dwars door de gebeurtenissen heen en wordt door mensen voltooid, totdat God eens Alles in alles en allen zal zijn en de vrede, die alle verstand te boven gaat, zal heersen. Elk bestaan is in deze goddelijke beweging opgenomen en als krachten onderweg zien wij waarden oplichten, die blijven wat er ook moge gebeu-

ren. Paulus drukt het zo treffend uit : "Zo blijven dan geloof, hoop en liefde, deze drie, maar de meeste van deze is de liefde".

Tegen deze achtergrond probeerde Wilhelmina te leven en kon zij "Moeder der Engelandvaarders" zijn.

Zo groeten wij haar, welke groet wij vandaag ook uiten tot Haar, die tegen deze zelfde achtergrond, zij het dan op andere wijze, de taak heeft overgenomen voor ons ganse volk. In wijsheid, kunde en warmte heeft zij deze samen met haar man aan wie wij ook zoveel verschuldigd zijn, nu bijna voltooid tot het tijdstip aanbreekt, waarop zij deze weer zal overdragen.

Herinneren is even stilstaan, maar God geeft ons telkens een nieuwe dag om opnieuw te beginnen en ons in te zetten voor waarheid, vrijheid, maar ook voor barmhartigheid en liefde.

Heus, Uw daden zijn niet tevergeefs geweest. Zij vormen een kracht voor nu om op terug te zien, maar bovenal om voort te gaan.

Koor en orgel brengen dan "A toi la gloire" uit Judas Maccabeus van J.F. von Händel.

Voorzitter Kamminga nodigt dan de Koningin en de Prins uit de Herdenkings-plaquette te onthullen.

Nadat Hare Majesteit het doek heeft verwijderd, staat zij en de Prins enige ogenblikken in gedachten voor de plaquette.

De tekst hiervan luidt:

IN DANKBARE HERINNERING AAN HARE MAJESTEIT KONINGIN
WILHELMINA
MOEDER DER ENGELANDVAARDERS

6 APRIL 1979.

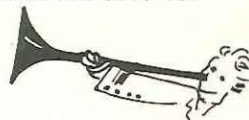
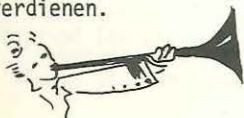
Na het weerklinken van de Nederlandse Taptoe door de klaroenblazers, zet het orgel het Wilhelmus in, waarvan de verzen 1 en 6 door de aanwezigen, staande worden gezonden.

Precies te 11.30 eindigt de plechtigheid, waarna alle aanwezigen zich naar de Stadsdoelen begeven.

Daar volgt dan een ongedwongen samenzijn met als middelpunt de Koningin en de Prins, aan wie enige van de aanwezigen worden voorgesteld.

Te plm. 12.30 uur vertrekken de Hoge Gasten en blijven de Engelandvaarders met een drankje en een hapje nog enige tijd bij elkaar.

Het einde van een prachtige dag, waarvoor de organisatoren alle lof verdienen.

Van P. Smits te Hoorsterzwaag ontvingen wij, na telefonisch contact, een brief waarin aandacht wordt gevraagd voor het boek "Verzetsgroep Zwaantje" van de hand van Wil Veming. Dit is het enerverende verhaal van dokter Oosterhuis te Delfzijl en zijn vrienden, die een verzetsgroep organiseerden. Zij verzorgden evacuatie, spionage, sabotage en het verzenden van informatie naar Engeland, in het begin per flessenpost (hoe bestaat het), later met behulp van een coasterkapitein via Zweden. Ook voor de groep "Dienst Wim" uit het zuiden van het land werd de verzending verzorgd. Natuurlijk bleef het noodlot niet uit en werden velen gearresteerd en veroordeeld. De auteur, Mevr. Veming, houdt voor een groep Marine mensen op 12 mei a.s. te Groningen een lezing over haar boek.

Gerard A. Dogger was de eerste beheerder van Oranjarahaven in Londen en als zodanig genoot hij de eer de openingsrede te mogen uitspreken, waarin hij H.M. Koningin Wilhelmina verzoekt het "bezoekersboek" te tekenen en daarmee Oranjarahaven te openen.

Elders in deze editie staat het verslag van de onthulling op 6 april jl. van de gedenksteen in de Grote Kerk te Delft, ter gedachtenis van "onze" Koningin.

Wij kunnen dan ook niet anders doen dan de speech, zoals die toen in 1942 werd gehouden, in zijn geheel weer te geven zonder aan de inhoud of de spelling ook maar iets te veranderen. Gerard Dogger zegt in zijn begeleidende brief: "Hou mij de wat gezwollen taal ten goede (ik was nog erg jong, 22 jaar). Het is mijn oorspronkelijke kladje dat ik die dag in mijn van zenuwen trillende hand hield".

Gerard Dogger, wij vinden het een prachtig stuk van historische waarde. Hartelijk bedankt voor de toezending. Het sluit volkomen aan op de plechtigheid te Delft.

Majesteit, Koninklijke Hoogheid, Excellentie, gasten en overgekommenen,

Het is my een hoge eer en een groot voorrecht als eerste beheerder van dit centrum en als zodanig namens de overgekommenen uit Nederland Uwe Majesteit onzen diep gemeenden dank te betuigen. Wy zyn ten zeerste getroffen door de groote eer, die Uwe Majesteit ons aandoet hedenmiddag in ons gezelschap te verkeerren.

Uwe woorden hebben ons diep geroerd.

Wy zyn allen overgekomen als idealisten. Wy zagen het Volk in Nederland lyden onder den bezetter, wy voelden de eenheid in het Volk groeien en besloten alles te geven om mede te stryden naar de dag der bevryding. Bezielt met dit groote zyn wy hier gekomen, haastig om aan het werk te gaan. Verblind door ons ongeduld zagen wij echter dikwyls de moeilijkheden hier in Engeland niet; het kon ons nooit vlug genoeg gaan, en zoo kwam vaak de teleurstelling.

Er moest een weg gevonden worden dit zoo veel mogelyk te voorkomen. Nieuwen, die na ons zullen komen, zullen by de inschakeling in de oorlogsvoering, vooral moreel, maar zooveel mogelyk ook met de daad bygestaan moeten worden; en dit kan het beste gebeuren door degenen, die dezelfde wegen vóór hen bewandeld hebben, en dezelfde ervaringen hebben opgedaan. Kleinen ontgoochelingen zullen door hen op die wyze hulp te bieden vermeden kunnen worden. Eén der wegen daartoe is nu gevonden in de instelling van dit tehuis. Ja, wy zyn eigenlyk in een groot voordeel, wy hebben het Nederlandsche Volk in deze tyden leeren kennen en bewonderen; dit heeft ons tot daden gebracht. Deze bron van inspiratie moeten wy vasthouden; zy moeten blyven de onweerstaanbare stuwende kracht, die ons tot handelen heeft aangezet en zal blyven dwingen. Wy danken Uwe Majesteit daarom oprecht voor het diepe aanvoelen van deze dingen, hetgeen bleek uit Uwe woorden en Uwe daden, zooals de instelling van dit tehuis, dat gy voor ons in het leven riep.

De boodschap van Hare Koninklyke Hoogheid Princes Juliana die Uw Koninklyke Hoogheid ons voorlas, heeft ons ten zeerste verrast. Het treft ons diep te bemerken, hoe zeer de Princes met ons medeleeft; Zy leeft daardoor eigenlyk in ons midden.

Anderen hebben hun instemming met dit plan spontaan getoond, door hun medewerking aan dit programma te verleenen of door nuttige schenkingen, zooals een eigen geborduurd kleed, een radiotoestel, boeken en platen enz. Wy danken hen allen.

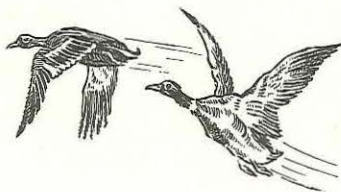
Majesteit, Uw medeleven met de jongeren, dat zich o.a. uitte in Uwe voortdurende belangstelling voor hun plannen en problemen en hier wederom onomstootelyk is gebleken vervult ons met onuitsprekelyke dank en groote blydschap. Dit medeleven is zoo dikwyls voor ons de dryfveer geweest om voort te gaan op de ingeslagen weg.

Overgekomenen, laten wy de geest, die wy uit Nederland meebrachten vasthouden, hier in deze flat, want dan zullen wy daar voordeel van hebben, mede na de grootste dag in het leven van elke goede Nederlander, het moment waarop wy niet meer zullen zeggen "Nederland zal herrijzen", doch "Nederland is herrezen"; wanneer de tyd daar is, dat wy zullen mogen medewerken aan de opbouw van ons

herboren Vaderland.

Zang Joy Mc. arden

Het zy my vergund Uwe Majesteit ons bezoekersboek aan te bieden, waarmee Uw Majesteit dit tehuis inwerking gesteld zal hebben.

Van A. Loontjes ontvingen we een brief waarin deze ondermeer vraagt om een verklaring van de samenstelling, kleur en betekenis van de Engelandvaardersdas.

Hier is die dan nog eens:

De donkerblauwe ondergrond symboliseert de donkere oorlogsjaren die echter nog niet zo donker waren dat zwart als ondergrond zou worden gebruikt.

De kleur groen geeft "de hoop" weer, die in ons allen leefde. Eigenlyk méér dan hoop; het vertrouwen en de overtuiging dat gerechtigheid zou zegevieren.

Oranje is als vanzelfsprekend de verbondenheid met het Huis van Oranje, in het bijzonder met de toenmalige Koningin Wilhelmina, waarvan Churchill zei: "Er zit één kerel in de Hollandse regering en dat is Wilhelmina".

Het kettingmotief: Gij zijt de schakel tussen hen die thuis bleven en mij "Wilhelmina".

Bedankt voor de brief Loontjes. Wat betreft de eventueel te plaatsen foto's. Wij willen vooreerst eens afwachten hoe het met de eentjes uitkomt.

.....1111111111
Wij zijn erkentelyk dat na het verschijnen van de 1e editie zo velen zo prettig hebben gereageerd door het schrijven van brieven en verslagen van hun ervaring tijdens hun meestal barre tochten.

Hoewel die ervaringen voor ieder van ons persoonlijk zeer bijzondere, moeilijke, droeve en blijde ervaringen zullen zijn, is het toch wel zo, dat uiteindelijk alleen maar van waarde was, het bereiken van Engeland om daar de strijd voort te zetten. Elke Engelandvaarder kan een boek schrijven over zijn of haar belevenissen en wanneer je dan al die verhalen naast elkaar zou leggen, komen ze in grote lijnen op hetzelfde neer. Nu willen we hiermede niet zeggen: "stuur maar niets meer, want het komt allemaal op hetzelfde neer". Alsjeblieft niet. Hoe meer copy, hoe beter. Alleen zullen wij tot onze spijt hier en daar wat moeten "inkorten" en wij hopen dan ook dat onze inzenders hiervoor begrip zullen hebben.

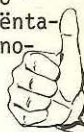
Zo ontvingen wij van Mevr. T.M. Vogelaar te Apeldoorn een verslag van "zomaar even een reisje van Toulouse naar Geneve". Dwars door dat (in die tijd) rottige Frankrijk en door de Alpen naar Zwitserland, terwijl ze toch al zo lekker zuidelijk zaten, maar gedreven door dat heilige "moeten" simpelweg maar weer op stap gingen. Midden in de winter van 1942 met volop sneeuw en alleen maar een lichte Nederlandse regenjas en versleten schoenen, weinig geld en geen eten. Drie mannen en één vrouw, die besloten de Alpen alléén en niet met vieren te passeren zonder kompas of gids. En er nog kwamen ook, niet lettend op waarschuwingssborden die pas bij daglicht "attention aux mines" te lezen gaven. Maar ze waren er doorheen en ze kwamen in Engeland.

Er zijn in vergelijking met de hoeveelheid waarbare mannen en vrouwen in Nederland maar weinig, beschamend weinig Engelandvaarders geweest. Maar ze waren wel uit het goede hout gesneden.

Bedankt voor de bijdrage, Mevrouw Vogelaar.

Oriëntatiereis Israël 1979

Van de Stichting "Vafamil", Mauritskade 53, Den Haag, telefoon 070 - 45.14.20 ontvingen wij een brochure betreffende een 13-daagse oriëntatiereis naar Israël. Er zijn 2 reizen. Eén op 18 mei en één op 2 november 1979. De reissom bedraagt f 1.895,-- per persoon.

Buitenland

In de vorige editie werd gewag gemaakt van een samenkomst van Engelandvaarders die in Australië wonen. C.H. van Brink zond ons hierover een brief, die we onderstaand verkort weergeven. Het is hartverwarmend te lezen dat bij ons, uitstervend geslacht, ondanks de moeilijkheden niet alleen de behoefte, maar ook de mogelijkheid bestaat tot contact. Misschien is deze brief een inspiratie voor Engelandvaarders in andere delen van de wereld.

"Er wonen in Australië en Nieuw Zeeland ongeveer 18 ons bekende leden en hun namen hebben we gevonden op de laatste ledenlijst van Engelandvaarders. Paul en Melita Kornmehl, die al vele jaren in Sydney wonen en dit jaar de reünie van Engelandvaarders hebben bijgewoond, hebben een aantal van de dichtst in de buurt wonende Engelandvaarders op zondag 19 november jl. voor een lunch in hun mooie en gezellige woning in Bellevue Hill (Sydney) uitgenodigd bij wijze van kennismaking. Het was een reuze succes, temeer omdat sommige van hen elkaar niet eerder hadden ontmoet.

Aanwezig waren Hans en Jeltje Fanoy, Rudi en Berna Zeeman, T. Stroeve, Paul en Melita Kornmehl (natuurlijk) en Kees en Roma van Brink, terwijl nog een tweetal Nederlandse vrienden van de Kornmehl's en mij er ook waren om de zaak nog wat meer op te vrolijken. Het was enorm gezellig en afgezien van een heerlijk "natje en droogje" wat uiteraard de spraaklust nog verhoogde, zijn er heel wat herinneringen en "oude koeien" opgehaald.

Het is niet eenvoudig de mensen hier bij elkaar te krijgen, want de afstanden zijn enorm en de reiskosten hoog voor mensen uit de andere staten van Australia, om niet te spreken van Nieuw Zeeland.

Op deze manier is er een contact gelegd tussen een aantal Engelandvaarders, die anders wellicht niet de gelegenheid zouden hebben gehad om eens bij elkaar te komen. Het bleek wel, dat de belangstelling voor de diverse ervaringen tijdens de oorlogsjaren nog sterk leeft en wij zijn ervan overtuigd, dat deze kennismaking hernieuwd zal worden. Ook hopen wij, dat tenminste een van de leden hier ieder jaar op de Nederlandse reünie zal verschijnen.

Met beste wensen en een vriendelijke groet uit Australië,

Steeds gaarne,
Kees van Brink".

Vervolg op note van Redactie pag. 7 - 1e jaargang, no. 1

Besluit van 8 juli 1978 ter uitvoering van het bepaalde in artikel 1, tweede lid, van de Wet buitengewoon pensioen 1940-1945, houdende de omschrijving van de categorieën van personen op wie deze wet van overeenkomstige toepassing zal zijn.

Artikel 2, lid 6:

die na 15 mei 1940, met de bedoeling om een persoonlijke bijdrage te leveren aan de oorlogvoering :

- a. vanuit bezet gebied in Europa naar Engeland zijn uitgeweken en daarna een persoonlijke bijdrage aan de oorlogvoering hebben geleverd;
- b. vanuit bezet gebied in Europa naar Engeland zijn uitgeweken maar wegens ziekten of gebreken, welke zijn ontstaan of verergerd door of in verband met het uitwijken, geen persoonlijke bijdrage hebben kunnen leveren aan de oorlogvoering;
- c. vanuit bezet gebied in Europa naar Engeland hebben getracht uit te wijken en die in verband met deze poging om uit te wijken het leven hebben verloren, vrijheidsberoving hebben ondergaan, door de vijand zijn mishandeld of ter dood gebracht dan wel wegens ziekten of gebreken, welke door of in verband met het uitwijken zijn ontstaan of verergerd, Engeland niet hebben kunnen bereiken.

In het zesde lid zijn opgenomen de zogenoemde Engelandvaarders. Het gaat hierbij om personen, die na de capitulatie van Nederland vanuit bezet gebied in Europa zijn uitgeweken naar Engeland met de bedoeling om van daaruit een persoonlijke bijdrage te leveren aan de oorlogvoering. Het is niet noodzakelijk, dat hun inzet aldaar geleid moet hebben tot terugkeer naar bezet gebied (bombardementsvluchten, droppings, etc.). Het leveren van een persoonlijke bijdrage aan de oorlogvoering kan bij voorbeeld ook uitsluitend in Engeland hebben plaatsgevonden of in landen niet behorende tot Europa.

Ook zijn tot 1 januari 1978 als uitkeringsgerechtigden aanvaard degenen, die als gevolg van hun uitwijken vanuit bezet gebied zodanige ziekten of gebreken hebben bekomen, dat zij hun voornemen om een persoonlijke bijdrage aan de oorlogvoering te leveren niet meer hebben kunnen realiseren of om die reden Engeland niet hebben kunnen bereiken, dan wel wier pogingen om uit te wijken door de vijand zijn verijdeld en tegen wie in verband daarmee maatregelen zijn getroffen.

Regio Apeldoorn en omgeving

De Commandant van het Opleidingscentrum Koninklijke Marechaussee te Apeldoorn is zo welwillend om Engelandvaarders uit te nodigen voor de Garnizoens-contactborrel in de Officiersmess van de Koning Willem III Kazerne op de eerste dinsdag van elke maand. Uitnodiging afwachten, s.v.p.

Regio Apeldoorn en omgeving II

De Provinciaal Militair Commandant Gelderland te Arnhem is zo welwillend om Engelandvaarders uit te nodigen voor het "Garnizoenscontact Burger-Militair" in de officiersmess van de Menno van Coehoorn-kazerne te Arnhem. Uitnodiging afwachten s.v.p.

Regio Apeldoorn en omgeving III

Gezien de verheugende toename van belangrijke landelijke activiteiten van ons Genootschap, zal de 4e bijeenkomst van de te Apeldoorn en wijdere omgeving wonende Engelandvaarders in november plaatsvinden. Evenals alle vorige keren wederom in de "Raadskelder" van het gerestoreerde Stadhuis van Apeldoorn aan de Markt.

Bijeenkomst Zeist

Engelandvaarders uit het district Utrecht - Veluwe - het Gooi worden hierbij nogmaals herinnerd aan de bijeenkomst op zaterdag 26 mei 1979 van 16.00 - 18.00 uur in hotel Figi te Zeist. Uiteraard zijn ook Engelandvaarders van andere districten van harte welkom.

Verwisseling

Iemand heeft uit de Stadsdoelen te Delft op 6 april jl. een verkeerde regenjas meegenomen. Wil de "wisselaar" hierover bellen of schrijven met : Ch.A. Bartelings
telefoon privé 070 - 94.14.67
telefoon kantoor 070 - 65.58.10
Adres : Th. Jeffersonlaan 58, Rijswijk